ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
στην υπόθεση C-219/89 *

I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

A — *Πραγματικά περιστατικά και νομοθετικό πλαίσιο*

Η παρούσα διαδικασία αφορά τη δασμολογική κατάταξη ενός προϊόντος που αποτελείται κατά 39,4 % από χυμό πορτοκαλιού και κατά 60,6 % από ζάχαρη και προορίζεται για την παρασκευή αναψυκτικών διά της προσθήκης ύδατος και/ή ζαχάρεως.

Η Oberfinanzdirektion München χορήγησε στην επιχείρηση WeserGold GmbH & Co. KG (στο εξής: WeserGold) επίσημη γνωμάτευση περί κατατάξεως σύμφωνα με την οποία το προϊόν είχε υπαχθεί στην κλάση 21.06 του κοινού δασμολογίου. Η κλάση 21.06 είναι μια κλάση αφορώσα «παρασκευάσματα διατροφής που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού».

Πράγματι, η Oberfinanzdirektion θεώρησε ότι λόγω της προσθήκης ζαχάρεως το προϊόν είχε απολέσει τον αρχικό του χαρακτήρα του χυμού φρούτου και, ως εκ τούτου, δεν μπορούσε πλέον να καταταγεί στην κλάση 20.09. Στην κλάση αυτή υπάγονται οι «χυμοί φρούτων (στους οποίους περιλαμβάνεται και ο μούστος σταφυλιών) ή λαχανικών, που δεν έχουν υποστεί ζύμωση, χωρίς προσθήκη αλκοόλης, με ή χωρίς προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών». Εξάλλου, η εν λόγω εθνική τελωνειακή υπηρεσία έκρινε ότι η χρήση για την οποία προοριζόταν το εμπόρευμα αυτό το απέκλειε επίσης από την κλάση 22.02. Η κλάση αυτή αφορά τα «νερά, στα οποία περιλαμβάνονται και τα μεταλλικά και τα αεριούχα νερά, με προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών ή αρωματισμένα, και άλλα μη αλκοολούχα ποτά, με εξαίρεση τους χυμούς φρούτων ή λαχανικών της κλάσης 20.09».

Η επιχείρηση WeserGold αμφισβήτησε την κατάταξη αυτή ενώπιον του Bundesfinanzhof. Κατ' αυτήν, ο εν λόγω «σακχαρούχος χυμός πορτοκαλιού» εμπίπτει στην κλάση 20.09. Η γεύση και το κίτρινο χρώμα του πιστοποιούν ότι έχει διατηρηθεί ο αρχικός του χαρακτήρας του χυμού φρούτων.

B — *Το προδικαστικό ερώτημα*

Με Διάταξη της 6ης Ιουνίου 1989, το Bundesfinanzhof αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης, το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει ένα προϊόν το οποίο σύγκειται κατά 39,4 % από χυμό πορτοκαλιού και κατά 60,6 % από ζάχαρη να καταταγεί ως "χυμός φρούτων με προσθήκη ζάχαρης" στην κλάση 20.09 της συνδυασμένης ονοματολογίας;»

Κατά το Bundesfinanzhof, η κλάση 21.06 στην οποία η Oberfinanzdirektion κατέταξε το εν λόγω προϊόν είναι η ορθή κλάση. Καθώς έχει μετατραπεί σε σιρόπι και καταστεί ακατάλληλο για άμεση κατανάλωση, το επίμαχο εμπόρευμα έχει χάσει τον χαρακτήρα του ως χυμού πορτοκαλιού και επομένως δεν μπορεί να καταταγεί στην κλάση 20.09. Την άποψη αυτή συμμερίζονται η Γερμανική Ομοσπονδία Βιομηχάνων Χυμών Φρούτων και η Γερμανική Ομοσπονδία Βιομη-χάνων Αναψυκτικών.

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

χάνων Αναψυκτικών. Εξάλλου, η άποψη αυτή βρίσκει έρεισμα στην οδηγία 75/726/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Νοεμβρίου 1975, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τους χυμούς φρούτων και ορισμένα ομοειδή προϊόντα (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/014, σ. 16, στο εξής: οδηγία 75/726): προκειμένου ένα προϊόν να μπορεί να διατίθεται στο εμπόριο υπό την ονομασία «χυμός φρούτων», η οδηγία αυτή, με τα άρθρα της 1, περίπτωση 5, και 4, παράγραφος 2, δεν επιτρέπει, στην πραγματικότητα, την προσθήκη ζάχαρης παρά μόνο σε μικρές αναλογίες και απαιτεί το προϊόν να έχει διατηρήσει το χρώμα, το άρωμα και τη γεύση του χυμού φρούτων.

Γ — *Η ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία*

Η Διάταξη του Bundesfinanzhof πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 13 Ιουλίου 1989.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του Πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν, στις 20 Οκτωβρίου 1989 η WeserGold, προσφεύγουσα της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενη από τον δικηγόρο Von Alvensleben, και στις 30 Οκτωβρίου 1989 η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον J. Sack, μέλος της νομικής της υπηρεσίας, επικουρούμενο από την R. Kubicki, υπάλληλο του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας αποσπασμένη στη Νομική Υπηρεσία της Επιτροπής στο πλαίσιο των ανταλλαγών με τους εθνικούς υπαλλήλους.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετ' ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

Με Διάταξη της 4ης Ιουλίου 1990, το Δικαστήριο αποφάσισε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 95, παράγραφοι 1 και 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, να αναθέσει την υπόθεση στο πρώτο του τμήμα.

II — Οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο

Κατά την επιχείρηση *WeserGold,* ουδείς λόγος υφίσταται για την κατάταξη του επίμαχου προϊόντος στην κλάση 20.09 να ληφθεί υπόψη, όπως έπραξε η Oberfinanzdirektion, ο προορισμός ή η χρήση του. Κατά πάγια νομολογία που η WeserGold υπενθυμίζει (ειδικότερα οι αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 1976, 38/76, Luma, Slg. 1976, σ. 2027· και της 8ης Δεκεμβρίου 1977, 62/77, Carlsen-Verlag, Slg. 1977, σ. 2343), η δασμολογική κατάταξη πρέπει να γίνεται, εκτός των προβλεπόμενων από το κοινό δασμολόγιο εξαιρέσεων, βάσει των αντικειμενικών χαρακτηριστικών του προϊόντος. Εν προκειμένω, ο κανόνας αυτός είναι ο ενδεδειγμένος και για τον πρόσθετο λόγο ότι το γράμμα της κλάσεως 20.09 αναφέρεται στη σύνθεση του προϊόντος και όχι στον προορισμό του.

Εν πάση περιπτώσει, από τις διακρίσεις 20.09-1191 και 20.09-1991 αποδεικνύεται ότι η κατάταξη στην κλάση 20.09 δεν εξαρτάται από την προϋπόθεση της άμεσης κατανάλωσης του προϊόντος. Πράγματι, οι διακρίσεις αυτές εφαρμόζονται στους χυμούς φρούτων «περιεκτικότητας σε πρόσθετα σάκχαρα που υπερβαίνει το 30 % κατά βάρος», ενώ οι χυμοί που μπορούν να καταναλίσκονται αμέσως αδιάλυτοι περιέχουν τέτοια σάκχαρα το πολύ κατά 20 %.

Στη συνέχεια, η επιχείρηση WeserGold επικαλείται τις επεξηγηματικές σημειώσεις του Συμβουλίου Τελωνειακής Συνεργασίας, από τις οποίες προκύπτει ότι ένα εμπόρευμα, για να καταταγεί στην κλάση 20.09, πρέπει να έχει

διατηρήσει τον χαρακτήρα του χυμού φρούτου. Εν προκειμένω συντρέχει η προϋπόθεση αυτή. Συναφώς, η WeserGold υπογραμμίζει ότι στην ίδια τη γνωμάτευση περί κατατάξεως το εμπόρευμα περιγράφεται ως υγρό κιτρίνου χρώματος, θολό, ηδύ και παχύρρευστο, έχον οσμή και γεύση πορτοκαλιού.

Προς στήριξη της θέσεώς της, η επιχείρηση προσκόμισε τρεις γνωματεύσεις προερχόμενες, αντίστοιχα, από το Ινστιτούτο Nehring, το Ινστιτούτο Fresenius και τη Gesellschaft für Lebensmittel Forschung mbH. Οι τρεις αυτοί οργανισμοί είναι αναγνωρισμένοι επί εθνικού επιπέδου και έχουν βαθιά γνώση του επιμάχου εμπορεύματος.

Η WeserGold αποκρούει την άποψη της Oberfinanzdirektion, κατά την οποία ένα προϊόν δεν μπορεί να καταταγεί στην κλάση 20.09 παρά μόνο αν ο χυμός φρούτων έχει περιεκτικότητα σε ζάχαρη κατώτερη του 50 %. Έχουσα απολύτως ουδέτερη σημασία, η λέξη « προσθήκη » που χρησιμοποιείται στο κείμενο της κλάσης αυτής περιορίζεται στο να περιγράφει την πράξη κατά την οποία ένα πράγμα προστίθεται σε άλλο, χωρίς να απαιτεί όπως το προστεθέν προϊόν εξακολουθεί να αποτελεί και το μειοψηφούν στοιχείο του συνθέτου προϊόντος. Εν πάση περιπτώσει, όσον αφορά την περίπτωση που έχει υποβληθεί στην κρίση του Δικαστηρίου, η ζάχαραη που είναι απλώς διαλυμένη στο παρασκεύασμα δεν αποτελεί το κύριο συστατικό του προϊόντος.

Η αντίληψη ότι, για να υπάγεται ένα προϊόν στην κλάση 20.09, πρέπει η ζάχαρη να χρησιμοποιείται μόνο για να προσδίδει στον χυμό τη φυσική ζαχαρώδη του γεύση — αντίληψη της οποίας, κατά τη WeserGold, υπεραμύνθηκε η Oberfinanzdirektion — διαψεύδεται τόσο από το κοινό δασμολόγιο όσο και από τις επεξηγηματικές σημειώσεις του Συμβουλίου Τελωνειακής Συνεργασίας. Πράγματι, σύμφωνα με το ίδιο της το γράμμα, η κλάση 20.09-1991 εφαρμόζεται στους χυμούς φρούτων « περιεκτικότητας σε πρόσθετα σάκχαρα που υπερβαίνει το 30 % κατά βάρος », ποσότητα που είναι ήδη σαφώς μεγαλύτερη αυτής που απαιτείται για να διαθέτει ο χυμός φρούτων τη φυσική ζαχαρώδη του γεύση. Όσον αφορά τις επεξηγηματικές σημειώσεις, με αυτές γίνεται διάκριση μεταξύ ζαχάρεως και λοιπών γλυκαντικών. Ενώ για τα τελευταία απαιτείται όπως « η προστεθείσα ποσότητα μη υπερβαίνει αυτή που είναι αναγκαία για την κανονική γλυκύτητα των χυμών », τίποτα παρόμοιο δεν προβλέπεται όσον αφορά τη ζάχαρη. Τουναντίον, μπορεί να συναχθεί ότι η προσθήκη ζαχάρεως, σε αντίθεση με τα άλλα γλυκαντικά, δεν υπόκειται σε κανένα περιορισμό.

Αντίθετα με ό,τι υποστήριξε η Oberfinanzdirektion, η διάκριση 20.09-1991 δεν επιφυλάσσεται στον συμπυκνωμένο χυμό φρούτου του οποίου η περιεκτικότητα σε φυσικά σάκχαρα είναι πολύ μεγάλη. Κατά τη WeserGold, η άποψη αυτή έρχεται σε αντίθεση με το κοινό δασμολόγιο, τις επεξηγηματικές σημειώσεις του Συμβουλίου Τελωνειακής Συνεργασίας και τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Warner που προηγήθηκαν της αποφάσεως της 10ης Ιουνίου 1975, 91/74, Hauptzollamt Hamburg-Ericus κατά Hamburger Import-Kompanie (Slg. 1975, σ. 643). Πρώτ' απ' όλα, η κλάση 20.09 και η διάκριση 20.09-1991 αφορούν χυμούς φρούτων με προσθήκη ζαχάρεως και όχι χυμούς φρούτων των οποίων η περιεκτικότητα σε ζάχαρη έχει αυξηθεί λόγω της μεθόδου της συμπυκνώσεως. Περαιτέρω, στις επεξηγηματικές σημειώσεις της διακρίσεως 20.09 διευκρινίζεται καθαρά ότι είναι αδιάφορο αν η περιεχόμενη στους χυμούς φρούτων ζάχαρη προκύπτει από την επεξεργασία που αυτοί έχουν υποστεί ή έχει προστεθεί. Τέλος, στην προαναφερθείσα υπόθεση, αφού ο γενικός εισαγγελέας υπογράμμισε ότι οι διάδικοι δεν προσπάθησαν να αποδείξουν ότι το 63 % ζαχάρεως που περιεχόταν στον επίμαχο χυμό πορτοκαλιού αποτελούσε φυσική ζάχαρη,

αυτός θεώρησε ότι η προέλευση της ζαχάρεως δεν ήταν καθοριστική για την κατάταξη αυτή.

Η WeserGold φρονεί ότι ουδεμίαν ασκεί επιρροή στην παρούσα αλληλουχία η οδηγία 75/726 και, γενικώς, η περί τροφίμων νομοθεσία, και αυτό, για δύο λόγους. Πρώτον, δεδομένου ότι αποσκοπεί στη θέσπιση των προϋποθέσεων υπό τις οποίες ένα προϊόν μπορεί να τίθεται στη διάθεση του τελικού καταναλωτή, η περί τροφίμων νομοθεσία δεν μπορεί να χρησιμεύσει για την ερμηνεία του κοινού δασμολογίου του οποίου ο σκοπός, ριζικά διάφορος, συνίσταται στη ρύθμιση των εισαγωγών των εμπορευμάτων. Περαιτέρω, η εφαρμογή εν προκειμένω της περί τροφίμων νομοθεσίας έχει ως αποτέλεσμα η διάκριση 20.09-1991 να καθίσταται γράμμα κενό περιεχομένου. Πράγματι, η διακριση αυτή αφορά τους χυμούς φρούτων « περιεκτικότητας σε πρόσθετα σάκχαρα που υπερβαίνει το 30 % κατά βάρος », προϊόντα τα οποία πρέπει, από πλευράς της περί τροφίμων νομοθεσίας, να χαρακτηρίζονται ως σιρόπια πορτοκαλιού.

Στη συνέχεια, η επιχείρηση WeserGold απέκρουσε τις δύο γνωματεύσεις που προσκόμισε το Bundesfinanzhof. Ενώ η Γερμανική Ομοσπονδία Βιομηχάνων Αναψυκτικών είναι, όπως η ίδια αναγνωρίζει, αναρμόδια σε θέματα δασμολογικής κατατάξεως χυμών φρούτων, η Γερμανική Ομοσπονδία Βιομηχάνων Χυμών Φρούτων υπεραμύνεται μιας πεπλανημένης θέσεως. Σύμφωνα με την τελευταία αυτή ομοσπονδία, ένα προϊόν χάνει τον χαρακτήρα του χυμού φρούτων όταν η περιεκτικότητά του σε πρόσθετα σάκχαρα υπερβαίνει δύο φορές την ποσότητα που επιτρέπεται από την περί τροφίμων νομοθεσία. Η WeserGold φρονεί ότι ένας τέτοιος κανόνας παρουσιάζει δύο σημαντικά μειονεκτήματα: αφενός, στηρίζεται στην οδηγία 75/726 η οποία, για τους προαναφερθέντες λόγους, δεν ασκεί επιρροή στην παρούσα αλληλουχία και, αφετέρου, έρχεται σε αντίθεση με το κοινό δασμολόγιο το οποίο, στην κλάση 20.09, αναφέρεται στους χυμούς φρούτων των οποίων η περιεκτικότητα σε πρόσθετα σάκχαρα υπερβαίνει το 30 % κατά βάρος.

Τέλος, η εταιρία WeserGold παρατηρεί ότι, πριν από το 1987, οι γερμανικές τελωνειακές αρχές κατέτασσαν το επίμαχο προϊόν στην κλάση 20.09 και ότι η κατάταξη αυτή αποτελεί τον κανόνα στα λοιπά κράτη μέλη. Η αποφασισθείσα από την Oberfinanzdirektion αλλαγή θέτει σε δυσμενή μοίρα τις γερμανικές επιχειρήσεις σε σχέση με τους αλλοδαπούς ανταγωνιστές τους.

Κατά την *Επιτροπή* η κλάση 20.09 δεν αφορά τους χυμούς φρούτων των οποίων η περιεκτικότητα σε ζάχαρη υπερβαίνει το 50 %. Ο περιορισμός αυτός προκύπτει τόσο από το κοινό δασμολόγιο και τις επεξηγηματικές σημειώσεις όσο και από τον γενικό κανόνα ερμηνείας αριθ. 3 του κοινού δασμολογίου.

Κατ' αρχάς, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι ένας χυμός πορτοκαλιού που περιέχει 43 % ζάχαρη υπάγεται αναμφιβόλως στην κλάση 20.09 της συνδυασμένης ονοματολογίας. Πράγματι, το γράμμα των διακρίσεων 20.09-1191 και 20.09-1991 ρητώς αναφέρεται σε χυμό πορτοκαλιού του οποίου η περιεκτικότητα σε πρόσθετα σάκχαρα υπερβαίνει το 30 % του βάρους, ενώ η συμπληρωματική σημείωση 5 εκτιμά την περιεκτικότητα σε φυσικά ζάχαρα ενός τέτοιου χυμού σε 13 %.

Στη συνέχεια, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, στην επεξηγηματική του σημείωση της κλάσεως 20.09, το Συμβούλιο Τελωνειακής Συνεργασίας απαιτεί γενικώς ο χυμός πορτοκαλιού να έχει διατηρήσει τον αρχικό του χαρακτήρα του χυμού φρούτου ενώ, σε περίπτωση προσθήκης άλλων εκτός της ζάχαρης γλυκαντικών, να διατηρείται η ισορροπία μεταξύ των διαφόρων συστατικών. Εξ αυτού έπεται ότι η κατάταξη στη διάκριση 20.09 περιορίζεται στους χυμούς φρούτων των οποίων η περιεκτικότητα σε σάκχαρα είναι κατώτερη του 50 %.

Τέλος, ο κανόνας αυτός βρίσκει πρόσθετο έρεισμα στον γενικό κανόνα ερμηνείας αριθ. 3 του κοινού δασμολογίου, κατά τον οποίο, « όταν προκύπτει ότι εμπορεύματα είναι δυνατό να υπάγονται σε δύο ή περισσότερες κλάσεις (...) τα εν αναμίξει προϊόντα (...) πρέπει να κατατάσσονται σύμφωνα με την ύλη ή το είδος τα οποία τους προσδίδουν τον ουσιώδη τους χαρακτήρα (...) ». Εν προκειμένω, η ζάχαρη αποτελεί το καθοριστικό χαρακτηριστικό του προϊόντος το οποίο, ως εκ τούτου, δεν μπορεί πλέον να καταταγεί στην κλάση 20.09.

Κατά την Επιτροπή, το άρθρο 4, παράγραφος 2, σημείο α, II, τρίτη περίπτωση, της οδηγίας 75/726, το οποίο επιτρέπει την προσθήκη ζάχαρης μόνο « σε ποσότητα εκφρασμένη σε ξηρά ουσία όχι μεγαλύτερη από (...) 100 γραμμάρια ανά λίτρο χυμού (...) με σκοπό τη γλύκανσή τους », δεν προσφέρει κανένα επιχείρημα κατά της απόψεως της οποίας υπερασπίζεται. Εν πάση περιπτώσει, δεδομένου ότι επιδιώκει διαφορετικό σκοπό, η οδηγία αυτή δεν μπορεί να χρησιμεύσει για την ερμηνεία του κοινού δασμολογίου.

Εξάλλου, η Επιτροπή θεωρεί ότι το προϊόν αυτό δεν μπορεί να καταταγεί ούτε στην κλάση 22.02, διότι δεν είναι κατάλληλο για άμεση κατανάλωση. Πράγματι, αυτή είναι η προϋπόθεση που απορρέει από το σημείο 4 των επεξηγηματικών σημειώσεων του Συμβουλίου Τελωνειακής Συνεργασίας, από τη Συλλογή των γνωμοδοτήσεών του σχετικά με κατατάξεις καθώς και από την απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Μαρτίου 1981, 114/80, Ritter (Συλλογή 1981, σ. 895).

Κατόπιν τούτου, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το προϊόν υπάγεται στην κλάση 21.06. Συναφώς, υπογραμμίζει ότι το εν λόγω προϊόν ανταποκρίνεται στην περιγραφή του σημείου 12 των επεξηγηματικών σημειώσεων που έχει ως εξής: « Παρασκευάσματα που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή λεμονάδων ή άλλων ποτών που αποτελούνται, π.χ., από σιρόπια, αρωματισμένα ή χρωματισμένα, που είναι διαλύματα ζάχαρης στα οποία έχουν προστεθεί φυσικές ή τεχνητές ουσίες με σκοπό να τους προσδώσουν κυρίως τη γεύση ορισμένων φρούτων (...) ».

Κατά συνέπεια, η Επιτροπή προτείνει να δοθεί στο προδικαστικό ερώτημα η απάντηση ότι « η κλάση που χρησιμεύει ως βάση του κοινού δασμολογίου όπως ισχύει μετά την 1η Ιανουαρίου 1988 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο χυμός πορτοκαλιού στον οποίον έχει προστεθεί τόση ποσότητα ζάχαρης ώστε η συνολική του περιεκτικότητα σε ζάχαρη να υπερβαίνει το 60 % δεν πρέπει να καταταγεί ως " χυμός φρούτων με προσθήκη ζάχαρης " στην κλάση 20.09 της συνδυασμένης ονοματολογίας ».

R. Joliet
εισηγητής δικαστής